

Rapport

Utredning av Interkommunalt samarbeid fase 1

Landbruk

1. Bakgrunn for utredningen

Alle tre kommuner står overfor et felles nasjonalt reformbilde som betyr økte krav til fornyelse og omstilling i kommunene:

- Den demografiske utfordringen. Stikkord: aldring, færre yrkesaktive og flere eldre, færre unge og ujevn befolkningsutvikling.
- Velferdspolitiske utfordringer knyttet til bl.a. barn og unge og i eldreomsorgen.
- Demografiutfordringene betyr at mer ressurser må brukes innenfor pleie og omsorg, samtidig som færre barn og unge kan kreve omstillinger innenfor oppvekstsektoren.
- I tillegg kommer levekårsutfordringer, psykisk helse og integrering av mennesker som ønsker tilknytning til arbeidslivet.
- Økonomisk utfordring. Stikkord: kommunens forutsetninger gjennom inntektssystemet til å løse sine stadig økende oppgaver, kommunenes bidrag til effektivisering/gevinstrealisering/økonomisk innsparing i lys av strammere offentlige budsjetter.
- Den digitale utfordringen handler om teknologisk fornyelse og kommunenes evne til å utnytte IKT i kvalitetsforbedring, effektivisering og samarbeid på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer.
- Miljø- og klimautfordringene handler om kommunenes bidrag til utslippsreduksjon og evne til langsiktige planlegging av et grønnere og mer bærekraftig samfunn.
- Den næringspolitiske utfordringen følger av store behov for jobbskaping og fornyelse av næringslivet i kjølvannet av klimautfordringen og omstillingene innenfor olje- og energisektoren.

Alle tre kommuner har politiske vedtak på at interkommunalt samarbeid generelt sett er den ønskede strategien for å realisere gevinster i kommunal oppgaveløsning. Den økonomiske situasjonen for alle tre kommuner akkurat nå, samt for økonomiplanperioden, forutsetter at kommunene bruker tilgjengelige ressurser enda mer effektivt og at det oppnås økonomisk innsparing. En sterkere

samhandling og styring for å utnytte ressursene maksimalt er altså helt nødvendig fremover. Dette aktualiserer behovet for tettere samarbeid kommunene imellom.

2. Oppdraget

Kommunedirektørene/rådmann gir i oppdrag å utrede muligheter for samarbeid, og hvilke gevinster det kan gi sammenlignet med dagens situasjon. Kriterier for å kunne vurdere gevinster er tydeliggjort under. Utgangspunktet er hvordan de ulike kommunene løser oppgaven i dag. Ulike alternativer skal vurderes med pluss og minus, før et alternativ anbefales.

3. Roller, ansvar og ressurser

Viser til vedlagte excel-skjema

4. Kartlegging av dagens status

Melhus kommune- kort beskrivelse av dagens status og bemanning

Fagområdet er organisert som egen avdeling under enhet Arealforvaltning. Bemannet med 4 hele årsverk, hvorav 2,7 årsverk er dedikert til tilskuddsforvaltning jordbruk, og delegerte kommunale saker (jordlov, konsesjonslov mv.). Avdelingens ledelse utføres også innenfor disse årsverkene. 1 årsverk er dedikert skog- og viltforvaltning, og 0,3 årsverk er knyttet til motorferdsel og friluftsliv.

Skaun kommune- kort beskrivelse av dagens status og bemanning

Fagområdet ligger direkte under enhetsleder og har 2 stillinger. Frem til 2025 hadde kommunen 1 årsverk med arbeidsoppgaver hovedsakelig knyttet til jordbruk og 1 årsverk hovedsakelig knyttet til skog, vilt og motorferdsel. I forbindelse med fagplanen "En ny hverdag" og at den som primært jobbet med skog, vilt og motorferdsel gikk av med pensjon ble denne stillingen midlertidig redusert til 50 % og tildelt en ansatt på plan- og byggesak. Det er nå bestemt at Skaun kommune skal lyse ut en stilling som rådgiver på skog, vilt og friluftsliv i 100 % stilling. Landbruksavdelingen består altså for tiden av ca. 1 ½ årsverk inkludert vilt, men dette er planlagt å øke til 2 årsverk innen sommeren 2026.

Midtre Gauldal kommune- kort beskrivelse av dagens status og bemanning

Fagområdet ligger under enhet for samfunnsutvikling og kultur – SUK. 2,8 årsverk fordelt på 1,8 jordbruk, 0,7 skogbruk og 0,3 viltforvaltning/skadefelling. Motorferdsel håndteres digitalt og av enhetsleder + saksbehandler jord. Friluftsliv håndteres delvis av saksbehandler skog og delvis av enhetsleder.

Fagområdet har vært og er preget av permisjoner og vikarløsninger i flere år.

5. Oppgaveoversikt

Viser til vedlagte Excel-skjema

6. Samarbeidsmuligheter

Direktedelegert fra Statsforvalteren:

Jord

Tilskuddsordningene i jordbruket, som utgjør en stor del av arbeidsområdet på jordbruk, saksbehandles direkte i felles system fra Landbruksdirektoratet. Dette systemet er likt for alle kommuner og gjenkjennbart for saksbehandler. Kommunens eget saks- og arkiv system fungerer i tilskuddsaker i hovedsak som arkiv. I noen ordninger må imidlertid avslag, avvisning og klagebehandling skje i kommunens eget system da modulene i de ulike elektroniske tjenestene er litt forskjellig utviklet fra direktoratet. Dette tilsier at dersom en saksbehandler skal gjøre oppgaver i flere kommuner i et samarbeid, så må en ha tilgang og kjennskap til de ulike kommunens system og rutiner rundet nevnte oppgaver.

Selv om ordningene er like i hele fylket og sakssystem er likt vil det være forskjeller på jordbruket i de ulike kommunene som gjør at det søkes på ulike ordninger og innretninger. Da kommer saksbehandler sin lokale kunnskap inn i bildet. Både det å være geografisk kjent, men ikke minst å være kjent med jordbruket (driftsform, jord, klimasoner m.v) er vesentlig viktig for å kunne utføre arbeidet godt. Denne lokale kunnskapen bidrar til bedre og mer effektiv veiledning og saksbehandling. Kommunen har veiledningsplikt ovenfor både bønder og skogeiere.

Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL), drenering, tiltak i beiteområder er eksempler på sentrale ordninger som har lokale retningslinjer. Det er ordninger som skal treffe jordbruket basert på behov og utfordringer i den enkelte kommune. Tildeling av midler skjer etter søknad og prioriteringer fra hver enkelt kommune. Dette skiller seg fra hovedordningene (produksjonstilskudd og regionalt miljøtilskudd) hvor midlene tildeles likt til søkere etter hvilke ordninger og soner de er berettiget. Kommunene skal ha egne prioriteringer og disse skal årlig revideres og drøftes med faglaga i landbruket. Akkurat på ordninger med lokale prioriteringer vil det være forskjeller som kan føre til interessekonflikter om midler i et eventuelt kommunesamarbeid. Et eksempel er at det er betydelig korndrift i Melhus og Skaun i leirjordsområder. Dette utløser store behov for midler til hydrotekniske tiltak og tiltak knyttet til utfordringer med avrenning til vassdrag. I Midtre Gauldal kommune er det mye fokus på utnyttelse av beiteområder, og smil-midlene brukes mer til restaurering av verneverdige bygninger og kulturlandskapstiltak.

Midtre Gauldal har i tillegg ordningen utvalgte kulturlandskap, som de to andre kommunene ikke har.

Kommunene er pålagt å ha saksbehandlingsrutiner, kontrollplaner, ROS analyser m.v for de ulike ordningene som saksbehandles. Regelverket er sentralt med forskrifter og rundskriv, men kommunale rutiner skal bl.a sikre at regelverket følges og at søkere behandles likt. Det er krevende å lage gode nok slike dokumenter og rutiner, samt å holde de ajourførte og riktige til enhver tid. I et eventuelt kommunesamarbeid vil søknadsmengden bli sett på under ett, og en kan utarbeide ett sett med dokumentasjon for alle kommuner i et samarbeid. Dette er et område hvor samarbeid kan være fordelaktig.

Oppdatering av markslagkart AR5 i gårdskart er et annet viktig ansvarsområde som ligger til landbruksforvaltningen. Eksempler er oppdatering i forbindelse med nydyrking, sentralt ajourhold i samarbeid med NIBIO og endring av AR5 som følge av gjengroing, nedbygging m.m. Behov for oppdatering oppdages ofte av saksbehandler under annen saksbehandling da flyfoto er et veldig viktig verktøy for landbruksforvaltningen. Melding om behov for endring i AR5 meldes også inn av gårdbrukere. Arbeidet med AR5 krever ofte befarig i kombinasjon med lokalkunnskap for å oppdage behov.

Skog

Skogfaget preges mye av de samme rammene som jordbruket i forhold til felles saksbehandlingssystem fra landbruksdirektoratet – Økonomisystem for skogordningene – ØKS. Elements brukes som arkiv i tilskuddsforvaltningen. Saksbehandling landbruksveier og melding om hogst i vernskog fattes vedtak i Elements.

Kommunene har egne kontaktutvalg for skogbruket bestående av lokalt skogeierlag og skogaktørene Allskog, Nortømmer og SB-skog. Kontaktutvalgene er rådgivende for kommunene i fastsetting av tilskudd og for kommende satsningsområder for rentemiddelbruk og Skogsatsing Trøndelag (Fylkeskommune + SFT). Melhus og Midtre Gauldal har samarbeid i Gauldalsnettverket om felles tilskudd til skogsveier og driftstilskudd. Skaun har samarbeid med Lensa Vest om tilskudd til skogsveier og driftstilskudd.

Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket – skogkultur er ikke felles i Gauldalsnettverket eller i Lensa Vest. Lokale små forskjeller. Tilskuddsforvaltningen styres i tildelingsbrevene fra SFTL inn i et smalt kommunalt handlingsrom – både på vei, drift og skogkultur.

Kommunene har ulike klimatiske og topografiske utfordringer på ulike områder og i ulike grader:

Midtre Gauldal:

- Mye hogst i vernskog
- Naturfare: Jord- og snøskredfare
- Mange driftsveisøknader
 - 2 årlige overvåkningsfelt stor granbarkbille (Ips Typographus)

Melhus:

- Kvikkleireområder.
- Fremmede arter – Rødhull m.m.
- Forvilling av foryngelsesflater.
 - 1 årlig overvåkningsfelt stor granbarkbille (Ips Typographus)

Skaun:

- Kvikkleireområder
- Fremmede arter - Rødhull, skogskjegg mm.
- Forvilling av foryngelsesflater

Viltforvaltning:

MD – Hjorteviltregisteret er kunnskapsbasen for hjorteviltbestandene og effektuerer fellingstillatelser. Rapporteringssystem for rettighetshavere/jegere.

Elements brukes i saksbehandling – bestandsplaner, ulovlighetsoppfølging. m.m.

Melhus og Midtre Gauldal kommune i samme skadefellingssamarbeid - Trøndelag Sør. Skaun er ikke tilknyttet noe skadefellingssamarbeid. Alle 3 kommunene er i Hjorteviltregion 5 med Holtålen, Rennebu, Oppdal; Orkland og Rindal.

Melhus bruker kommunalt tilskudd til fallviltarbeid i tillegg til viltfond, Midtre Gauldal bruker kun viltfond. Skaun forsøker å bruke kun viltfond til fallviltarbeidet, men det er ikke alltid at dette er tilstrekkelig og da må dette dekkes over drifta.

Felling av hjortevilt i kommunene 2025:

Kommune	Planområder	Elg	Hjort	Rådyr
Melhus	1	190	94	109
Skaun	1	93	100	15

Midtre Gauldal	8	260	137	61
----------------	---	-----	-----	----

Hundeloven:

Ingen felles plattform – all saksbehandling dispensasjoner, ulovlighetsoppfølging mm. I Elements.

Kommunalt delegert (lovforvaltning)

Behandling av ulike lovsaker skjer i kommunenes eget saks- og arkiv system. Eksempel på slike saker kan være ulike saker med hjemmel i jordloven: delingssaker, omdisponering, nydyrking, driveplikt m.v

Konsesjonssaker behandles også av kommunenes landbruksavdeling. Noen av disse sakene kan være krevende blant annet med tanke på priskontrollen. Her er det også til dels vesentlig forskjell mellom kommunene når det gjelder prisnivå på eiendommer. Denne forskjellen i prisnivå kan skyldes blant annet ulik praksis fra politiske utvalg og attraktivitet i markedet i forhold til beliggenhet. Det vil også kunne være forskjeller i praksis med stilling av vilkår og hvordan ulike saker er delegert til kommunedirektøren eller behandles i politisk utvalg. Saksbehandling av lovsaker krever derfor en stor del lokal kunnskap og at en er kjent med de respektive kommunene sin praksis.

Motorferdsel (Ligger ikke til landbruk, men behandles der i praksis) Søknader om dispensasjon til motorferdsel behandles av ansatte i landbruksforvaltningen. Som oversikten over saker viser, er det spesielt mange saker i Midtre Gauldal og Melhus. Midtre Gauldal har startet med, og Melhus arbeider med å finne en mere digital løsning for behandling av de mest kurante sakene. Behandling av enkelte saker etter motorferdselloven krever lokalkunnskap mtp hvor tillatt kjøring kan/bør foregå.

7. Erfaringer fra andre samarbeid

Skognettverkene Lensa Vest og Gauldalsnettverket

Hjorteviltregion 3

Rovviltsamarbeidet

8. Vurdering av gevinster

Den 3. og 5. mars var ansatte fra alle tre fagområdene som nå utreder mulig samarbeid innen Samfunnsutvikling samlet på rådhuset i Skaun. Plan- og byggesak møttes den 3.mars, Kart- og oppmåling og landbruk var samlet til møte den 5. mars.

Det kom mange gode innspill fra disse møtene, både til muligheter og utfordringer, uavhengig av den enkelte fagoppgave. Utredningsgruppa finner det nyttig å gjengi disse, sammen med prosjektleders kommentarer til utfordringene.

Muligheter	Utfordringer	Kommentarer til utfordringene
Bedre felles rutiner	<p>Saksbehandlerne ikke kjent med planverket i de andre kommunene, gjør det vanskelig å kunne behandle saker i andre kommuner.</p> <p>Ulike planverk i kommunene.</p> <p>Hvordan løse/håndtere dette?</p>	<p>Dette er et forhold som må tas med i vurderingen når det utredes hvilke praktiske måter et samarbeid kan organiseres på og hvordan oppgaver fordeles.</p>
Muligheten for mer spesialisering	<p>Transport, kjøreveg, mer pendling hver dag.</p> <p>Lokalisering</p> <p>Hvordan kan dette håndteres?</p>	<p>Det kan bli ulike måter å organisere eventuelle samarbeid på, alt etter hvilke oppgaver og tjenester det er snakk om.</p> <p>Selv om det skulle bli anbefalt å samle en eller flere oppgaver ett sted, så er det ingen automatikk i at alle berørte ansatte må ha fast oppmøtested der.</p> <p>Digitale løsninger gjør det mulig med fleksibilitet når det gjelder hvor oppgavene rent praktisk kan utføres.</p>
Kompetanseutvikling, større fagmiljø gir større mulighet for å lære av hverandre	<p>Utfordring med effektiviteten i starten, til felles rutiner er på plass og innarbeidet.</p> <p>Ikke miste/gi slipp på det som fungerer godt i dag.</p> <p>Hvordan kan dette løses?</p>	<p>Oppgaveløsningen er selve kjernen i utredningsarbeidet. Alle enkeltstående oppgaver er del av en arbeidsprosess, og arbeidsprosessene må kartlegges og gjennomgås.</p> <p>Dette for å sjekke ut om det er mulig å løse oppgavene smartere, ikke minst gjennom å ta i bruk nye digitale verktøy og fjerne eventuelle</p>

		<p>overflødige aktiviteter. Oppgaveløsning/rutiner som fungerer godt, må "videreforedles". Tenk på det som at kommunene harmoniseres. Dette vil ta tid, men målet er bedre kvalitet og effektivitet på sikt for alle tre kommuner.</p>
Større fagmiljø	<p>Totalt sett for de tre kommunene er tilgjengelig juridisk kompetanse ikke stor nok til kunne dekke behovet.</p> <p>Hvordan kan dette løses?</p>	<p>Ved etablering av formelle samarbeid vil det bli vurdert hvor mange årsverk og hvilken kompetanse samarbeidet bør ha, og hvilke muligheter som finnes for å få dette til i praksis. Tilgjengelig kompetanse og økonomi vil være avgjørende faktorer.</p>
Større fagmiljø/arbeidsmiljø vi legge bedre til rette for personlig utvikling	Delegasjonsreglementet	<p>Etter at det eventuelt foreligger politiske vedtak om formelle samarbeid og samarbeidsform, må delegasjonsreglementene gjennomgås og eventuelt endres.</p>
Sterkere fagmiljøer, mindre sårbart	<p>Fordeling av arbeidsoppgaver.</p> <p>Hvordan løse det?</p>	<p>Det er flere forhold som spiller inn når arbeidsoppgaver skal fordeles; typen samarbeid/samarbeidsform, tilgjengelige ressurser og kompetanse- det vil handle om å bruke nødvendig kompetanse på rett sted til rett tid, osv.</p>

		Tenk på samarbeidet og kollegaene der som et arbeidslag/team som skal fordele oppgavene seg imellom. Hvordan ville du gjort det i dag?
Mer lik behandling av felles kunder/brukere/innbyggere	Krevende med samarbeid uten fysisk tilstedeværelse/samløkalisering. Hvordan løse det?	Det kan som sagt være flere måter å organisere samarbeid på; ingen, delvis eller samlokalisering fullt ut. Hva som vil være mest hensiktsmessig, vil avhenge av hvilke type oppgaver som skal utføres, hva som vil være gjennomførbart på kort sikt, og hva som er det langsiktige målet med samarbeidet. Digitale løsninger og fleksibilitet hos leder og ansatte vil gjøre det mulig å samarbeide tett selv om man ikke deler samme kontorlokale hver eneste dag.
Større trygghet i faglige avgjørelser/vedtak, spesielt for de som sitter alene som fagperson i sin kommune	Personlig motvilje. Hva gjør vi med det?	Det kan verken prosjekteier eller prosjektleder gjøre så mye med. Innspillet må bli at det er lurt å ta inn over seg at å være arbeidstaker i dag, betyr at vi må trene oss på og hjelpe hverandre med å håndtere endringer. Vi lever i en omskiftelig verden.
Større effektivitet, større mulighet for å gjøre	Ulik lønn (tolkning/praktisering).	Hvilket ansettelsesforhold den enkelte arbeidstaker får, hvilken kommune som

<p>prioriteringer og kunne ta tak i ugjorte oppgaver</p>	<p>Ansettelsesforhold, arbeidsvilkår.</p> <p>Hvordan bli dette håndtert?</p>	<p>blir arbeidsgiver, vil avhenge av hvilken modell for samarbeid som blir valgt. Det er tre samarbeidsmodeller som er mest aktuelle:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fagnettverk • Oppgavefellesskap • Vertskommune: <p><i>Etter at endelig politisk vedtak er gjort, altså om hvilke formelle samarbeid som skal etableres, og hvordan disse skal organiseres, vil det bli jobbet konkret og detaljert med spørsmål som blant annet vil handle om ansettelsesforhold og arbeidsvilkår.</i></p>
<p>God økonomi med felles IT-løsninger</p>	<p>Felles forståelse av planer, lover og forskrifter.</p> <p>Hva gjør vi med det?</p>	<p>Det vil være naturlig og nødvendig at leder for et eventuelt nytt arbeids-/oppgavefellesskap sørger for en felles gjennomgang og av alle styringsdokumenter. Felles forståelse er nødvendig om lik praktisering skal være mulig. Lik praktisering vil være en stor fordel for brukerne, bidrar til forutsigbarhet.</p>
<p>Økt kvalitet på arbeidet generelt</p>	<p>Politisk godkjenning/vedtak i alle tre kommuner om mer samarbeid.</p> <p>Hvordan oppnår vi det?</p>	<p>Kommunedirektørene jobber samstemt og aktivt med den politiske forankringen i hver av kommunene. Politikerne i</p>

		<p>de tre kommunene samles også; ordførermøter og felles formannskapsmøte.</p> <p>Utover dette så er det kommunedirektørens rolle å følge opp de politiske vedtak som fattes.</p>
Mindre sårbar ved langtidsfravær		
Større fagmiljø og muligheter for oppgavedeling og prioriteringer kan legge til rette for mer tilsyn og ulovlighetsoppfølging	<p>Tre forskjellige kommunestyre.</p> <p>Avstand til lokale politikere.</p> <p>Hvordan håndtere dette?</p>	<p>Saksbehandlingen foregår stort sett på samme måte uansett hvilket kommunestyre som skal behandle saken (samme regelverk, prosedyrer og datasystem). For saker til politisk behandling må saksbehandler være forberedt på å bistå den enkelte kommunedirektør i politisk møte.</p>
Større fleksibilitet i hverdagen		
Likhet i måten oppgavene løses på vil gi større forutsigbarhet for brukerne, og prosessene kan bli mer strømlinjeformede		
Stordriftsfordeler	<p>Digitale systemer er ikke tilpasset.</p> <p>Hvordan håndterer vi dette?</p>	<p>Arbeidsgruppene som utreder mulighetene for nærmere samarbeid vil også belyse dette, og om nødvendig peke på at harmonisering av digitale løsninger er en</p>

		forutsetning for formelle samarbeid.
	Kartløsningen må bli felles for alle kommunene. Hvordan løser vi dette?	En utvikling som kanskje er ønskelig uansett, aller mest for brukerne.
	Tilgjengelighet for innbyggerne/kundene- nært der de bor/har sitt virke. Hvordan håndterer vi dette?	Vi ser at fysisk tilgjengelighet (besøk på kontoret) blir det stadig mindre av. Uansett samarbeidsform vil det med dagens teknologi være fullt mulig å ha fysisk arbeidssted desentralisert dersom det er fordelaktig.
	Høyere gebyr i Melhus	Vi skal ikke slå sammen kommunene. Selv med vertskommunesamarbeid som organisasjonsform er det fullt mulig å beholde kommunevise selvkostregnskaper.
	Tilgjengelige kontorplasser. Hvordan løse dette?	En praktisk utfordring som må vurderes underveis i prosessen, først og fremst i en eventuell fase 2 med utredningsarbeid.
Felles fagledelse; ikke alle ansatte har egen fagleder i dag		
Større og sterke fagmiljøer gjør kommunene mer attraktive, letter rekrutteringen	Felles forståelse av hvor vi skal. Hvordan forholder vi oss til dette?	Både som en del av prosjektet, og "i linja" i hver av kommunene, jobbes det kontinuerlig med å informere om og forankre hvorfor omstilling gjennom mer samarbeid med naboene er nødvendig.

		Eksempler på tiltak er felles samling med alle berørte ansatte, involvering av tillitsvalgte i alle ledd og på alle nivå i prosjektet, felles intranettside med løpende informasjon,
--	--	--

Mulige gevinster:

- Større fagmiljø/mer kompetanse
- Lettere å rekruttere kompetanse (men obs dragninger mot f.eks. Trondheim, arbeidsplasser kan over tid trekkes mot en kommune som gir mindre tilstedeværelse og aktivitet i andre kommuner)
- Saksbehandlingen kan bli mer enhetlig
- Mindre dobbeltarbeid i utarbeidelse av rutiner, retningslinjer mm
- Mindre sårbarhet ved større hendelser, kontroller etc

Mulige ulemper:

- Økt avstand til bonden/mindre lokal tilstedeværelse og kjennskap til lokale forhold
- Kan oppleves mindre tilgjengelig
- Tilbudet til brukerne må være like gode på hvert felt i hver kommune.
- utfordringer i forhold til fjernledelse (vertskapskommunemodell)
- Mindre kontroll lokalpolitisk og vanskeligere å følge opp politiske mål
- Mindre rom for lokale tilpasninger (vanskelig når kommunene er ulike i enkelte type ordninger, klimasone mm.)

9. Innspill til organisering/samarbeidsformer

Det peker seg ut fire samarbeidsformer som kan være aktuelle.

1. Fagnettverk. Dette er den mest uformelle og uforpliktende samarbeidsformen, og er utprøvd innen forskjellige fagområder/oppgaver allerede, jf. Kap. 7. Fagnettverk virker godt for å heve kunnskapsnivået hos den enkelte medarbeider, og kan bidra til å utvikle bedre rutiner hos den enkelte kommune. Fagnettverk løser ikke ønsket om å utnytte kapasitet og kompetanse på en mere dynamisk måte på tvers av kommunegrensene.

2. Kjøp og salg av tjenester. Formalisert samarbeid om utveksling av ledig kapasitet og kompetanse kommunene imellom etter skriftlig avtale. Relativt liten erfaring med kjøp/salg av tjenester innenfor våre fagområder. Bl.a. har MGK bidratt med kapasitet på byggesak til Rennebu kommune, Melhus har fungert som settekommune for MGK ved behov. Kjøp og salg av tjenester vil være svært avhengig av ledig kapasitet hos den som skal utføre arbeidet, og dermed lite forutsigbart.
3. Oppgavefelleskap jf. Koml. Kap. 19. MGK har erfaring med denne samarbeidsformen som medlem i oppgavefelleskapet Plankontoret (se Kap. 7). Samarbeidsformen vurderes som lite rasjonell for de oppgaver som omfattes av utredningen. Dette begrunnes med at de aller fleste oppgaver innebærer å fatte enkeltvedtak, og myndighet for å fatte enkeltvedtak kan pt. ikke delegeres til et oppgavefelleskap etter kommuneloven.
4. Vertskommune jf. Koml. Kap. 20.

Administrativt vurderer gruppen at denne samarbeidsformen har størst gevinstrealisering. Dette begrunnes med at kommunenes samlede ressurser blir samordnet under samme ledelse. Samlet ressursstyring vil trolig bidra til dynamisk bruk av personell, muligheter for å i større grad utnytte den enkeltes spisskompetanse, tilrettelegge for fleksibelt arbeidssted, faglig utvikling både personlig og organisatorisk mv.

- a. Vertskommunesamarbeid med felles folkevalgt nemd. (Administrativt og Politisk samarbeid)

Innebærer at det enkelte kommunestyre velger representanter til felles nemd, som delegeres myndighet til å ta avgjørelser. Nemda delegerer til kommunedirektøren i vertskommunen myndighet til å treffe vedtak i kurante saker.

- b. Administrativt Vertskommunesamarbeid.

Det enkelte kommunestyre instruerer egen kommunedirektør om å delegerer myndighet til å ta avgjørelser til kommunedirektøren i vertskommunen.

--

Punktene 1 og 2 er uformelle samarbeidsformer som ikke er lovregulerte, og som kan avtales administrativt. I praksis er det her den enkelte administrasjon som inngår samarbeid med administrasjonen i nabokommunen(e).

Punktene 3 og 4 er lovregulerte jf. KommuneLoven Kap. 19 og 20. Her er det kommunestyrene som inngår avtale om å samarbeide om felles administrasjon innenfor et eller flere tjenesteområder.

Interkommunalt selskap (IKS) er ikke vurdert til å være aktuelt i denne sammenheng, da man i produksjonen av forvaltningstjenester er avhengig av tett tilknytning til det enkelte kommunestyre/utvalg.

10. Oppsummering med en helhetlig vurdering av mulighetene for samarbeid

Grappa har konkludert med at dersom gevinstene i kapittel 9 skal kunne realiseres, er administrativt vertskommunesamarbeid uten folkevalgt nemd den samarbeidsformen som er å anbefale. Det forutsettes geografisk tilstedeværelse i hver kommune ved inngåelse administrativt vertskommunesamarbeid. Dette av hensyn til både ansatte og brukere av tjenesten.

*Ulik type landbruk – spille på styrker og ikke svakhetene i hver enkelt kommune.
Utnytte den kompetansen som finnes i hver enkelt kommune.*

Spille på hverandres styrker

Melhus og Skaun har noe ulikt landbruk sett opp mot Midtre Gauldal. Melhus og Skaun ligger i samme klimasone og sone 4 for arealtilskudd mens Midtre Gauldal ligger i en annen klimasone og sone 5A for arealtilskudd. Som det fremgår av vedlagte Excel-dokument har Melhus og Skaun en fordeling på ca. 50/50 korn- og grovfôrproduksjon mens Midtre Gauldal sine arealer i hovedsak benyttes til grovfôr. Midtre Gauldal har en betydelig større husdyrproduksjon, både kraftfôrkrevende og grovfôrkrevende med fokus på utnyttelse av utmarksbeiting og fjellandbruket. Midtre Gauldal har en betydelig andel heltidsbrukere. Melhus og Skaun har en større andel kornproduksjon hvor mange er deltidsbrukere. Dette gir et komplekst forvaltningsområde med store avstander, både innenfor geografien og fagområdet.

Redusere sårbarhet

En av de fremste gevinstene man får ved å inngå interkommunalt samarbeid er en reduksjon i sårbarhet på avdelingene. Dette spesielt i kommuner med kun én fagressurs på hvert område, men også i de andre kommunene ved eventuelle kortsiktige og langsiktige fravær.

Muligheter for innsparing på sikt

Det vil sannsynligvis ikke være særlig stort potensiale for å ta ut direkte økonomiske innsparinger fra dag 1 i et slikt samarbeid. Stordelen av virksomhetsområdets budsjetter er lønnskostnader, og bemanningen virker allerede å være på et minimum for

å løse de oppgavene som ligger til fagområdene. Det vil allikevel være potensiale for innsparinger på sikt ved at man blir mere fleksibel i en større organisasjon, og dermed bedre i stand til å håndtere den generelle kostnadsutviklingen som følger av stadig flere oppgaver som tillegges kommunene.

Vi ser i dag at kommunene delvis ikke bruker fullt ut midlene til landbruk beregnet etter landbruksnøkkelen. I et interkommunalt samarbeid må en forvente at alle kommuner går inn med riktige ressurser for å fylle det reelle og forventede behovet i egen kommune i fremtiden. Det er begrenset hvor lenge en kan drive med knappe ressurser. Dette vil tilsi at totalt sett kan en ikke forvente en økonomisk besparelse i et samarbeid. I tillegg vil et interkommunalt samarbeid med 3 kommuner med geografisk tilstedeværelse som i dag, kunne føre med seg like store eller større administrative kostnader enn i dag.

Ulik praktisering/skjønn/vektlegging på jord og konsesjon

Et vertskommunesamarbeid skal betjene alle tre kommunene, og må organiseres slik at det er i stand til å gjennomføre det enkelte kommunestyres gjeldende politikk. Det være seg i form av vedtatte planer eller gjeldende presedens som følge av politiske vedtak i ikke kurante enkeltsaker.

Viktigheten av leders rolle

Et vertskommunesamarbeid med 3 kommuner og geografisk spredt tilstedeværelse vil sette store krav til ledelse. Saksbehandlere, uavhengig av fagfelt og geografisk tilstedeværelse, må utføre saksbehandling som sikrer full likebehandling. Det er sentrale regelverk, men det er likefullt et stort skjønn innenfor saksområdene som må utføres. Et eksempel er kravene om at kommunen skal håndtere avkorting av tilskudd helt likt, ved feil opplysninger i søknad. Noe som er svært krevende å balansere opp imot bruk av skjønn, da to saker sjelden har helt like forutsetninger. Dette vil kreve ekstra mye av leder å følge opp gjennom saksbehandling og godkjenning, spesielt når en ikke er samlokalisert. Totalt sett i de 3 kommunene er det en betydelig saksmengde med sentrale frister som fører til stort press tider av året. Det er naturlig å stille seg spørsmålet om dette kan føre til økte lederkostnader.

11. Anbefalinger om veien videre

Gruppen vil anbefale at utredningen av interkommunalt samarbeide innen fagområdet videreføres til Fase 2, med Administrativt vertskommunesamarbeid jf. Kommuneloven § 20-2 som samarbeidsform.

Anders Braa, Melhus kommune

Ove Mogård, Melhus kommune

Adrian Ørsnes Fandin , Skaun kommune

Hanne Staverløkk, MG kommune

Hilde-Lill Vaslag, Fagforbundet

Knut Arne Aasen, MG kommune

Vedlegg